

TÜRKİYE MOBİLYA ENDÜSTRİSİNDE ÇEVRESEL SERTİFİKASYON ALGISI

Osman KOMUT¹ Atakan ÖZTÜRK²

¹ Gümüşhane Üniversitesi, Gümüşhane Meslek Yüksekokulu, Ormancılık Bölümü, 29000, Gümüşhane, TÜRKİYE
osmankomut@gumushane.edu.tr

² Artvin Çoruh Üniversitesi, Orman Fakültesi, Orman Mühendisliği Bölümü, 08000, Artvin, TÜRKİYE

Özet- Çevresel sertifikasyon mobilya işletmelerinin ulusal ve uluslararası pazarlardaki rekabet yeteneğini geliştirmesinin yanı sıra doğal kaynakların korunmasına sağladığı katkılar dolayısıyla giderek daha fazla önem kazanmaktadır. Bu nedenle bu çalışmada, Türkiye mobilya endüstrisi işletme yöneticilerinin orman ürünleri sertifikasyonuna ilişkin farkındalıkları irdelenmiştir. Bu kapsamda, Türkiye genelinde 5 farklı coğrafi bölgede yer alan toplam 103 mobilya işletmesinin yöneticilerine yüz yüze görüşme yöntemine dayalı anket uygulanmıştır. Ankette, sertifikasyonun orman ürünleri piyasası, sektör çalışanları ve orman kaynaklarına etkileri ile sertifikasyona ilişkin genel değerlendirmeleri içeren 4 farklı grupta toplam 25 önerme kullanılmıştır. Araştırmada, işletmenin hedef kitlesi, faaliyet gösterilen coğrafi bölge, yöneticilerin sertifikasyon sistemlerini tanıması ve uluslararası pazarlarda faaliyette bulunma değişkenlerine göre işletme yöneticilerinin orman ürünleri sertifikasyonu algıları arasında anlamlı farklılıklar bulunduğu ($p<0,05$) tespit edilmiştir. Diğer yandan, yöneticinin görevi, kullanılan üretim tekniği, çalışan sayısı, işletmenin faaliyet süresi ve kullanılan hammadde ve yarı mamul madde değişkenlerine göre işletme yöneticilerinin orman ürünleri sertifikasyonuna ilişkin görüşlerinde anlamlı farklılıklar ($p>0,05$) oluşmadığı görülmüştür. Çalışmada, mobilya sektöründeki nihai tüketicilerin çevresel kaygılarının henüz işletmeleri bu konuda teşvik edici bir unsur haline dönüşmediği ve Türkiye'deki mobilya endüstrisi işletmelerinde orman ürünleri sertifikasyon farkındalığının yetersiz olduğu ve geliştirilmeye ihtiyaç duyduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler- Mobilya, orman ürünleri, sertifikasyon, farkındalık.

THE ENVIRONMENTAL CERTIFICATION PERCEPTION IN TURKEY FURNITURE INDUSTRY

Abstract- Environmental certification is gaining more and more importance as furniture enterprises improve their competitiveness in national and international markets, as well as contributions to the conservation of natural resources. For this reason, awareness concerning the forest products certification of Turkey furniture industry business executives is examined in this study. In this context, a questionnaire based on the face to face interview method is conducted to a total of 103 furnishing business managers in 5 different geographical regions across Turkey. In the questionnaire, the total of 25

Bu makale, 4. Uluslararası Mobilya ve Dekorasyon Kongresi'nde sunulmuş ve İleri Teknoloji Bilimleri Dergisi'nde yayınlanmak üzere seçilmiştir.

propositions in 4 separate groups involving overall evaluation concerning the certification and the effects of certification on the forest products market, sector employees and forest resources. In the study, it is detected that there a significant difference ($p < 0,05$) between the forest products certification perceptions of business executives according to variables of the business target group, the geographical region operated, the certification systems recognition of executives and engagement in the international market. On the other side, it is observed that there is no significant difference ($p > 0,05$) in the opinions of business executives concerning forest products certification with regard to variables like the duty of the executive, the production technique used, the number of employees, operating period of the business and raw & semi-manufactured material. It is conducted that the environmental concern of final consumers has not yet turned into a factor that promotes firms on this topic and awareness about the forest products certification are inadequate in the furniture industry businesses in Turkey and it needs to be improved in the study.

Key Words- Furniture, forest products, certification, awareness.

1. GİRİŞ (INTRODUCTION)

Orman ürünleri endüstrisi sektörü, toplumların ihtiyaç duyduğu yaşamsal ürünleri üretmenin yanı sıra istihdama sağladığı katkılar ve ürettiği katma değer ile ülkelerin ekonomik kalkınmalarında önemli rol üstlenmektedir [1]. Ancak son yıllarda, tedarik kaynaklarına yönelik aşırı faydalanmaya dayalı üretim anlayışı ve endüstriyel faaliyetlerin oluşturduğu çevresel zararların ekonomik kalkınma hızını giderek daha fazla yavaşlatacağı anlaşılmış bulunmaktadır [2].

Ekonomik kalkınmadaki sürdürülebilirliğin ancak doğal kaynakların sürdürülebilirliği ile sağlanabileceği düşüncesi 1992 yılındaki Birleşmiş Milletler (BM) Çevre Konferansı'ndan sonra doğal kaynaklardan uzun vadeli planlar dâhilinde ve akılcı faydalanmaya odaklı orman ürünleri sertifikasyon sistemlerini geliştirmiştir. Bu sertifikasyon sistemleri, Orman Yönetim, Koruma Zinciri ve Kontrollü Ahşap Malzeme Sertifikası olmak üzere üç farklı yapıda ortaya çıkmıştır [3]. Bu sistemlerden Koruma Zinciri Sertifikası ve Kontrollü Ahşap Malzeme Sertifikası orman ürünleri endüstrisinde kullanılmakta olup, ürün ve üretim kanallarını çevresel hassasiyetler yönünden teminat altına almaktadır [4].

Orman ürünleri endüstrisinin üç ana alt imalat sektörü arasında yer alan mobilya sektörü, 20. yüzyılın ikinci çeyreğinden sonra artan sanayileşme, yapı sektöründe yaşanan gelişmeler ile hızlı bir büyüme göstermiştir. Bu değişim, sağladığı üretim ve tüketim hacmi ile mobilya sektörünün özellikle gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerdeki önemini artırmıştır [5,6]. Orman ürünleri perakende sektöründe öncelikli konuma sahip olan mobilya sektörü, orman ürünleri sertifikasyonun yaygınlaşmasında etkin bir rol oynayacaktır. Diğer yandan, sertifikalandırma mobilya işletmelerine ulusal ve özellikle uluslararası pazarlarda rekabet avantajı sağlayabilecek potansiyele sahip olduğu bilinmektedir [7].

Mobilya endüstrisi Türkiye'de, imalatında hammadde olarak ağaç malzeme kullanan işletme ve çalışan sayısı bakımından orman ürünleri endüstrisi alt sektörleri arasında en büyük paya sahiptir [8]. Mobilya endüstrisinin ekonomik büyüklüğünün yanı sıra doğrudan nihai tüketici ile muhatap olunması gibi karakteristik özellikleri orman ürünleri sertifikasyonu açısından önemini artırmaktadır.

Bu çalışma, Dünyada giderek yaygınlaşan ve özellikle uluslararası ticarete zorunlu hale getirilmesi planlanan orman ürünleri sertifikasyonunun Türkiye mobilya endüstrisindeki mevcut durumu ve farkındalık karakteristiklerini belirlemeyi amaç edinmiştir.

2. YÖNTEM (METHOD)

2.1. Materyal (Material)

Bu araştırmanın çalışma alanını, orman ürünleri endüstrisinin üç ana alt imalat grubu içinde yer alan, imalatında hammadde olarak ağaç malzeme kullanan mobilya sektörünün Türkiye genelinde faaliyet gösteren işletmeleri oluşturmuştur.

Türkiye’de mobilya imalatı faaliyet alanında, SGK 4/a kapsamındaki işyeri sayılarının faaliyet kollarına ve işyeri büyüklüğüne göre dağılımı verilerine göre 20.532 adet işyeri ve toplam 154.125 adet çalışan vardır [8]. Mobilya imalatı faaliyet alanı kapsamında, büro ve mağaza mobilyaları imalatı, mutfak mobilyaları imalatı ve imalatında hammadde olarak ağaç malzeme kullanılan diğer mobilyaların imalatı yer almaktadır. 2015 yılı verilerine göre, Türkiye’de orman ürünleri sertifikasına sahip işletme sayısı; kâğıt ve kâğıt ürünleri imalatında 225, ağaç, ağaç ürünleri ve mantar imalatında 97 ve mobilya imalatında 32’dir. Mobilya sektöründeki bu sertifikaların 1 adedi PEFC (The Program for the Endorsement of Forest Certification) ve 31 adedi FSC (Forest Stewardship Council) Koruma Zinciri Sertifikasıdır [3,9].

2.2. Yöntem (Method)

Çalışma kapsamındaki işletmelerin yönetici (genel müdür, işletme müdürü, üretim müdürü, pazarlama müdürü, müdür yardımcıları, birim şefleri vb.) durumundaki çalışanlarına 5’li likert ölçeğinde hazırlanmış anket uygulanmıştır. Ankette, çevresel sertifikasyon uygulamalarının mobilya faaliyet alanı çalışanlarına, orman kaynaklarının sürdürülebilir yönetimine, mobilya pazarına etkileri ve yöneticilerin genel sertifikasyon algısına ilişkin görüşlerin yer aldığı 4 ayrı bölümde 25 önerme kullanılmıştır. Veri toplama aracında ayrıca, katılımcıların kişisel bilgileri, işletmeye ilişkin bilgiler ve işletmede sertifikalandırmaya ilişkin verilere ulaşmaya yönelik toplam 19 adet sorudan yararlanılmıştır. Anketler yüz yüze görüşme tekniği ile uygulanmıştır.

Araştırma kapsamında ulaşılması gereken örneklem büyüklüğünün tespitinde, evrendeki eleman sayısının bilinmesine dayanan aşağıdaki formülden yararlanılmıştır [10].

$$n = \frac{[N \cdot t^2 \cdot p \cdot q]}{[d^2 \cdot (N-1) + t^2 \cdot p \cdot q]} \quad (1)$$

N: Evrendeki eleman sayısı,

n: Örneklem sayısı,

p: Araştırılan olayın görülüş sıklığı,

q: Araştırılan olayın görülmeysi sıklığı (1-p),

t: Belirli serbestlik derecesinde ve belirlenen hata düzeyinde t tablosunda bulunan teorik değer (%95’lik güven için bu değer 1,96 alınmaktadır),

d: Olayın görülüş sıklığına göre yapılmak istenen + sapma olarak gösterilmiştir (%10 olarak alınmıştır).

Eş. 1’e göre 20.532 işyeri üzerinden alınması gereken örneklem sayısı en az 96 olarak belirlenmiştir. Araştırmada ulaşılan işletme sayısı ise 103 olarak gerçekleşmiştir. Uygulanan anketlerin güvenilirlik katsayısı Cronbach Alfa yöntemi ile 0,948 ve geçerlilik katsayısı Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) testi ile 0,911 olarak hesaplanmıştır. Ulaşılan bu değerler, araştırmada kullanılan ölçeğin yüksek düzeyde geçerli ve güvenilir olduğunu ortaya koymuştur [11].

Elde edilen verilerin analizinde IBM SPSS (20.0) paket programından yararlanılmış olup, üç veya daha fazla bağımsız örneklemler için Kruskal-Wallis, iki bağımsız örneklemler için Mann-Whitney U testleri kullanılmıştır [11]. Çalışmada, frekanslar, oranlar ve aritmetik ortalamaların hesaplanmasında Microsoft Office Excel 2007 programı kullanılmıştır.

3. BULGULAR (FINDINGS)

Çalışmada, Türkiye genelinde ulaşılan 103 mobilya işletmesinde en fazla (%26) işletme müdürü düzeyinde katılım sağlanırken en düşük katılım ise (%3) birim şefi düzeyinde gerçekleşmiştir. Katılımcılar arasında en yüksek tanınırlık düzeyi (%43) ISO 14001 Çevre Yönetim sertifikasında, en düşük tanınırlık (%11) düzeyi ise PEFC sertifikasında görülmüştür. Herhangi bir sertifika sistemi hakkında bilgi sahibi olmayan katılımcı oranı ise %35 olarak belirlenmiştir (Tablo 1).

Tablo 1. Katılımcıların genel nitelikleri (General qualifications of participants)

Değişkenler		Frekans	Oran (%)
İşletmedeki Görevi	Genel Müdür	23	22
	İşletme Müdürü	27	26
	Üretim Müdürü	14	14
	Pazarlama Müdürü	20	19
	Müdür Yardımcısı	3	3
	Birim Şefi	7	7
	Diğer	9	9
	Toplam	103	100
Çevresel Sertifika Tanıma Durumu	FSC	12	12
	PEFC	11	11
	ISO 14001	44	43
	Bilgim Yok	36	35
	Toplam	103	100

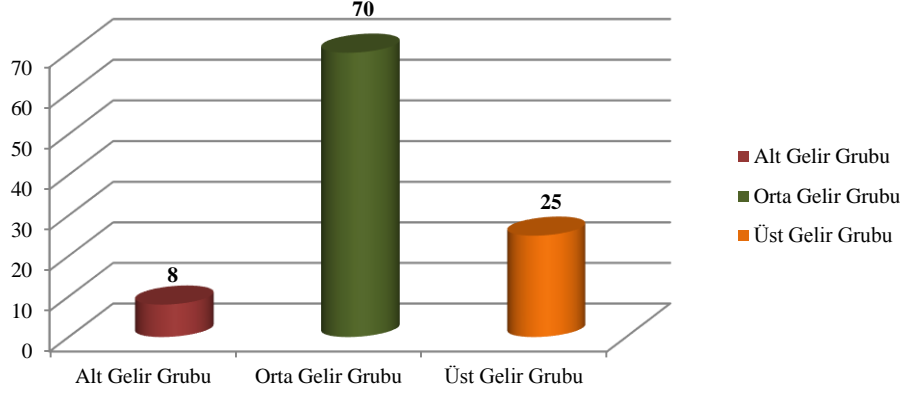
Araştırma kapsamında ulaşılan işletmelerin %50'si seri üretim kapsamında olmayan makine ile üretim yöntemi ile faaliyet gösterdiği tespit edilmiştir. Çalışmaya en yüksek katılım 21 yıldan daha fazla süredir faaliyet gösteren işletmeler (%33) ile küçük ve orta ölçekli işletmeler düzeyinde (%44) gerçekleşmiştir (Tablo 2).

Tablo 2. İşletmelerin genel nitelikleri (General qualifications of businesses)

Değişkenler		Frekans	Oran (%)
Üretim Tekniği	El işçiliği veya belli bireylere bağlı	13	13
	Makine ile üretim	52	50
	Seri imalat	31	30
	Diğer	7	7
	Toplam	103	100
Faaliyet Süresi	1-5 yıl	13	13
	6-10 yıl	23	22
	11-15 yıl	19	18
	16-20 yıl	14	14
	21 yıl ve üzeri	34	33
	Toplam	103	100
Çalışan Sayısı	1-5	30	29
	6-50	45	44
	51-100	15	15
	101-250	10	10
	251-500	2	2
	501 ve üzeri	1	1
	Toplam	103	100

3.1. İşletme Yöneticilerinin Görüş Farklılıklarına İlişkin Bulgular (Findings of Business Managers' Opinion Differences)

Çalışma kapsamında ulaşılan mobilya işletmelerinin hedef kitlelerinin ağırlıklı gelir grupları; 8 adedi için alt gelir grubu, 70 adedi için orta gelir grubu ve 25 adedi için üst gelir grubu şeklinde oluşmuştur (Şekil 1).

Şekil 1. İşletmelerin hedef kitle gelir gruplarına göre dağılımı (Distribution of businesses by target group of income)

Mobilya işletmesi yöneticilerinin, işletmenin hedef kitlesinin ağırlıklı gelir gruplarına göre, orman ve orman ürünleri sertifikasyonunun sektör çalışanlarına etkisi ile çevresel sertifikalandırma hakkındaki genel görüşleri arasında anlamlı farklılıklar olduğu ($p < 0,05$) tespit edilmiştir (Tablo 3).

Tablo 3. İşletmelerin hedef kitle gelir grubu değişkenine göre yöneticilerin görüş farklılığını teste yönelik Kruskal-Wallis test sonuçları (Kruskal-Wallis test results for the difference of opinion of managers according to target group income group)

Sertifikasyona ilişkin yargılar	Hedef Kitle Gelir Grubu	İşletme Sayısı (N)	Mean Rank	Chi-Square	df	Asymp. Sig.
Sektör çalışanları üzerindeki etkileri	Alt	8	41,31	1,919	2	0,383
	Orta	70	51,26			
	Üst	25	57,48			
	Toplam	103				
Orman kaynaklarına etkileri	Alt	8	30,94	7,454	2	0,024*
	Orta	70	50,54			
	Üst	25	62,84			
	Toplam	103				
Orman ürünleri pazarına etkileri	Alt	8	33,25	4,777	2	0,092
	Orta	70	51,46			
	Üst	25	59,52			
	Toplam	103				
Genel görüş	Alt	8	40,25	6,602	2	0,037*
	Orta	70	48,81			
	Üst	25	64,70			
	Toplam	103				

* $p < 0,05$

Çalışmada, katılımı sağlanan işletmelerin 51 adedi ağırlıklı olarak ulusal pazarlarda, 52 adedi ise hem ulusal hem de uluslararası pazarlarda faaliyet gösterdiği görülmüştür. Bu işletmelerde yönetici pozisyonundaki çalışanların çevresel sertifikalandırmaya ilişkin görüşleri arasında, işletmenin hedef pazarı (ulusal/uluslararası) durumuna göre sertifikasyonun orman kaynakları ve orman ürünleri pazarına etkileri ile genel görüş yargılarında anlamlı farklılıklar olduğu ($p < 0,05$) tespit edilmiştir (Tablo 4).

Tablo 4. İşletmelerin hedef pazarları değişkenine göre yöneticilerin görüş farklılıklarını tespiti yönelik Mann-Whitney U test sonuçları (Mann-Whitney U test results for managers' opinion differences according to the target markets of the enterprises)

Sertifikasyona ilişkin yargılar	İşletme Pazarı	İşletme Sayısı (N)	Mean Rank	Mann-Whitney U	Wilcoxon W	Z	Asymp. Sig. (2-tailed)
Sektör çalışanları üzerindeki etkileri	Ulusal	51	47,09	1075,5	2401,5	-1,657	0,097
	Uluslararası	52	56,82				
	Toplam	103					
Orman kaynaklarına etkileri	Ulusal	51	43,67	901,0	2227,0	-2,807	0,005*
	Uluslararası	52	60,17				
	Toplam	103					
Orman ürünleri pazarına etkileri	Ulusal	51	46,05	1022,5	2348,5	-2,006	0,045*
	Uluslararası	52	57,84				
	Toplam	103					
Genel görüş	Ulusal	51	44,79	958,5	2284,5	-2,433	0,015*
	Uluslararası	52	59,07				
	Toplam	103					

*p<0,05

Çalışma kapsamında ulaşılan işletmelerde yöneticilerin %18'i (19 yönetici) herhangi bir çevresel sertifika belgesi (FSC, PEFC) hakkında bilgi sahibi olduğunu, %82'si (84 yönetici) söz konusu sertifikaları tanımadığını bildirmiştir. İşletme yöneticilerinin çevresel sertifikaları tanıma durumu ile sertifikasyonun sektör çalışanlarına ve orman ürünleri pazarına etkilerine yönelik görüşleri arasında anlamlı farklılıklar olduğu (p<0,05) tespit edilmiştir (Tablo 5).

Tablo 5. İşletme yöneticilerinin çevresel sertifikalandırmayı tanıma değişkenine göre görüş farklılıklarını tespiti yönelik Mann-Whitney U test sonuçları (Mann-Whitney U test results to confirm differences of opinion according to the variance of recognition of environmental certification by business managers)

Sertifikasyona ilişkin yargılar	Sertifika Hakkında	İşletme Sayısı (N)	Mean Rank	Mann-Whitney U	Wilcoxon W	Z	Asymp. Sig. (2-tailed)
Sektör çalışanları üzerindeki etkileri	Bilgi var	19	47,57	426,0	3996,0	-3,173	0,002*
	Bilgi yok	84	71,58				
	Toplam	103					
Orman kaynaklarına etkileri	Bilgi var	19	50,70	688,5	4258,5	-0,932	0,351
	Bilgi yok	84	57,76				
	Toplam	103					
Orman ürünleri pazarına etkileri	Bilgi var	19	48,16	475,5	4045,5	-2,748	0,006*
	Bilgi yok	84	68,97				
	Toplam	103					
Genel görüş	Bilgi var	19	50,54	675,5	4245,5	-1,045	0,296
	Bilgi yok	84	58,45				
	Toplam	103					

*p<0,05

İşletmelerin kurulu bulunduğu coğrafi bölge ile yöneticilerinin sertifikasyon algıları arasında farklılık bulunup bulunmadığına ilişkin yapılan analizlerde, çevresel sertifikasyon sitemlerine ilişkin kullanılan tüm yargı gruplarında anlamlı görüş farklılıkları bulunduğu (p<0,05) anlaşılmıştır (Tablo 6).

Tablo 6. İşletmelerin bulunduğu coğrafi bölge değişkenine göre yöneticilerin görüş farklılığını tespite yönelik Kruskal-Wallis test sonuçları (Kruskal-Wallis test results for assessing the differences of opinion of the managers according to the geographical region where the businesses are located)

Sertifikasyona ilişkin yargılar	Coğrafi Bölge	İşletme Sayısı (N)	Mean Rank	Chi-Square	df	Asymp. Sig.
Sektör çalışanları üzerindeki etkileri	Marmara	46	58,03	15,105	4	0,004*
	Karadeniz	20	55,08			
	Akdeniz	3	48,50			
	İç Anadolu	13	62,23			
	Doğu Anadolu	21	30,02			
	Toplam	103				
Orman kaynaklarına etkileri	Marmara	46	60,80	10,219	4	0,037*
	Karadeniz	20	45,80			
	Akdeniz	3	53,50			
	İç Anadolu	13	54,19			
	Doğu Anadolu	21	37,05			
	Toplam	103				
Orman ürünleri pazarına etkileri	Marmara	46	59,84	9,601	4	0,048*
	Karadeniz	20	48,85			
	Akdeniz	3	47,00			
	İç Anadolu	13	55,81			
	Doğu Anadolu	21	36,19			
	Toplam	103				
Genel görüş	Marmara	46	63,95	19,550	4	0,001*
	Karadeniz	20	31,28			
	Akdeniz	3	44,83			
	İç Anadolu	13	39,85			
	Doğu Anadolu	21	54,12			
	Toplam	103				

*p<0,05

Diğer yandan, yöneticinin görevi, kullanılan üretim tekniği, çalışan sayısı, işletmenin faaliyet süresi ve kullanılan hammadde ve yarı mamul madde değişkenlerine göre işletme yöneticilerinin orman ürünleri sertifikasyonuna ilişkin görüşlerinde anlamlı farklılıklar ($p>0,05$) oluşmadığı tespit edilmiştir.

3.2. İşletmelerde Çevresel Sertifikalandırmaya İlişkin Diğer Bulgular (Other Findings to give Environmental Certification in Business)

Türkiye’de imalatında ağaç malzeme kullanan mobilya işletmesi yöneticilerinin işletmenin başarısı üzerinde etkili farklı faktörlerin önem düzeylerini belirlemeye yönelik soruya verdikleri cevaplara göre, ürün belgelendirme ve çevresel sertifikalandırmanın toplam işletme sayısının ancak %4’ü için öncelikli öneme sahip olduğu görülmüştür.

Tablo 7. İşletmenin başarısındaki öncelikli görülen hususlar (Priorities in the success of businesses)

Öncelikli öneme sahip hususlar	En önemli gören işletme sayısı	Oran (%)
Bürokratik kolaylıklar	25	24
Vergi indirimi ve SSK desteği	53	51
Reklam, tanıtım, pazarlama, internet ve web kullanımı	13	13
Yurt dışı yurt içi mesleki organizasyonlar	6	6
Üniversite veya araştırma kuruluşları ile işbirliği	2	2
Ürün belgelendirme ve sertifikasyon	4	4
Toplam	103	100

Çalışma kapsamında katılımı sağlanan işletmelerden sadece uluslararası faaliyet gösteren 17 işletmeden müşterileri tarafından ürünlerine ilişkin çevresel sertifika talep edildiği

belirlenmiştir. Diğer yandan işletmelerin %29'u müşteri tarafından herhangi bir talep gelmemesi durumunda bile çevresel sertifikalandırmayı kullanabileceğini bildirmiştir.

Katılımcı işletmelerin %86'sında (89 işletme) çevresel sertifikasyonla ilgili herhangi bir çalışma öngörülmezken, %3'ünün (3 işletme) sertifikalandırma başvurusu yaptığı ve %11'inin (11 işletme) sertifika başvuru hazırlıkları yapma sürecinde olduğu belirlenmiştir.

4. SONUÇ VE TARTIŞMA (CONCLUSION AND DISCUSSION)

Çalışma, Türkiye mobilya sektörü işletmelerinin hedef kitlesinin gelir düzeyi arttıkça orman ve orman ürünleri çevresel sertifikasyon hakkındaki olumlu düşüncelerinin de arttığını ortaya koymuştur. Orman ve orman sertifikasyonunun nihai ürünler üzerinde meydana getireceği ilave fiyat artışları, tüketici gelir düzeyine bağlı olarak doğal kaynakların korunması amacıyla daha fazla ücret ödeme istekliliğini açık şekilde etkilemektedir [4,12]. Tüketici tercihlerinin fiyat ve kalite odaklı olduğu [13,14] ve Türkiye'de çevresel sertifikalı ürün talebinin çok düşük olduğu yönündeki çalışmalar [15] bu araştırmanın sonuçlarını destekler niteliktedir. Türkiye'de alt ve orta gelir grubu toplamının genel nüfus içindeki payının %72,3 olması [16], işletmelerin çevresel sertifikalandırmaya ilgilerinin düşük düzeyde kalmasının nedeni olarak gösterilebilir.

Ulaşılan bulgular, uluslararası pazarda faaliyet gösteren mobilya işletmesi yöneticilerinin, çevresel sertifikasyon sistemlerinin doğal kaynakların korunması yanı sıra pazarlara erişim ve rekabet yeteneğini geliştirme hususunda işletmelere avantaj sağlayacağı yönünde olumlu düşüncelere sahip olduklarını göstermiştir. Batılı tüketicilerin çevresel hassasiyetlerinin yüksek oluşu bu ülkelerdeki orman ürünleri pazarında sertifikasyon gelişimini artırmış [17] ve bu ülkeler ile ticaret yapan işletmeleri sertifikalandırma hususunda zorlayıcı bir etki yaratmıştır [18,19]. Türkiye'nin orman ürünleri dış ticaretinin yarısından fazlasının batılı ülkeler ile yapılıyor olmasının [20] uluslararası faaliyette bulunan mobilya işletmelerinin sertifikasyon farkındalığını yüksek düzeyde oluşmasında etkili olduğu söylenebilecektir.

Çalışmada, mobilya endüstrisi işletme yöneticilerinin büyük çoğunlukla çevresel sertifikasyon sistemlerini tanımadığı tespit edilmiştir. Orman ürünleri endüstrisi işletme yöneticilerinin çevresel sertifikalandırma konusunda daha önceden bilgilendirilmiş olmasının, sertifikalandırmaya yönelik olumlu düşünceleri geliştirdiği ve işletmenin sertifikasyona geçişte önemli bir etkiye sahip olması [21,22], Türkiye mobilya endüstrisindeki sertifikalandırma düzeyinin düşük oluşmasını açıklar niteliktedir.

Türkiye'de sanayi tesislerinin ve uluslararası ticaretin yoğunlaştığı, aynı zamanda tüketici gelir düzeyinin yüksek olduğu bölgelerde çevresel sertifikasyon farkındalığının da yüksek düzeyde olduğu anlaşılmıştır. Sertifikasyon sistemlerinin kabul edilirliliğinin sektörel faaliyet alanı ve bununla ilişkili olmak üzere tüketici profili bağlamında coğrafi bölgeler düzeyinde değişiklik gösterebildiği [23] ve bölgesel farklılıkların sertifikasyon gelişim planlarında dikkate alınması gerektiği [24,25] bildirilen çalışmaların sonuçları ile Türkiye mobilya faaliyet alanı için oluşan farklılıkların örtüştüğü görülmektedir.

Çalışmada yapılan değerlendirme sonuçlarına göre, Türkiye mobilya endüstrisinde çevresel sertifikasyon farkındalığı coğrafi konum, hedef pazar, hedef kitlenin gelir düzeyi ve sertifikasyon sistemlerini tanıma değişkenlerine bağlı olmak üzere değişiklik göstermektedir. Ancak, bu farklılaşmanın henüz doğal kaynakların korunmasına katkı vermek amacı ile satın alınan ürünlerde ortaya çıkacak ücret farkının tüketici ve üretici yönünden kabul edilebilirliğini yeterli düzeyde ulaştırmadığı anlaşılmaktadır.

Sonuç olarak, Türkiye mobilya endüstrisi sektörünün çevresel sertifikasyon farkındalığının düşük olduğu ve geliştirilmeye ihtiyaç duyduğu açıktır. İşletmeleri sertifikalandırmaya teşvik

edebilmek için bu sistemlerin rekabet avantajı sağladığının açıkça görülmesi sağlanmalıdır. Bu hususta nihai tüketiciler düzeyinde çevresel hassasiyetin artırılması ve sertifikasyon sistemlerinin tanıtılması faaliyetleri yanı sıra bu sistemlerin maliyet artırıcı etkilerinin azaltılması yönünde çalışmaların yapılması da önem arz etmektedir.

TEŞEKKÜR (ACKNOWLEDGEMENT)

Bu çalışma, Doç. Dr. Atakan ÖZTÜRK danışmanlığında, Osman KOMUT tarafından hazırlanan “Türkiye’de Ormanlık ve Orman Ürünleri Endüstrisinde Sertifikasyon: Sektörel Durum ve Farkındalık Çözümlemesi” başlıklı doktora tezinin bir bölümüdür.

5. KAYNAKLAR (REFERENCES)

- [1] Gedik, T., ve Çil M., (2015). Batı Karadeniz bölgesinde yer alan orman ürünleri sanayi işletmelerinde sürdürülebilir üretim uygulamaları üzerine bir araştırma, *Ormanlık Dergisi*, 11(2) (2015), 1-12.
- [2] United Nations, (2015). *Report of the World Commission on Environment and Development: Our Common Future*, Transmitted to the General Assembly as an Annex to document A/42/427, <http://www.un-documents.net/ocf-ov.htm>.
- [3] FSC, (2015). İnternet Sitesi. <http://info.fsc.org/index.php#result>.
- [4] Rametsteiner, E., and Simula, M., 2003. Forest certification-an instrument to promote sustainable forest management? *Journal of Environmental Management*, 67 (2003), 87–98.
- [5] Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, (2011). *Mobilya Sektörü Raporu*, http://www.sanayi.gov.tr/Files/Documents/mobilya_sektoru_raporu_oc-14022011_110007.pdf
- [6] Çelik, N., (2012). Türkiye’de mobilya sektörü gelişim planı için bir karar modeli önerisi, *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 4(1), ISSN: 1309-8012 (Online).
- [7] Cao, X., (2011). *Does it Pay to Be Green? An Integrated View of Environmental Marketing with Evidence from the Forest Products Industry in China*, Ph.D. Thesis, University of Washington, School of Forest Resources.
- [8]. SGK, (2013). Sosyal Güvenlik Kurumu, Aylık İstatistik Bültenleri, *Sigortalı İstatistikleri 2013 Yılı Eylül Ayı*, http://www.sgk.gov.tr/wps/portal/tr/kurumsal/istatistikler/aylik_istatistik_bilgileri.
- [9] PEFC, (2015). İnternet Sitesi, <http://register.pefc.cz/search2.asp>.
- [10] Özdamar, K., (2013). *Modern Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, Nisan Kitabevi Yayınları, Eskişehir.
- [11] Kalaycı, Ş., (2010). *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri*, Asi Yayın Dağıtım Ltd. Şti., Ankara.
- [12] Cha, J., Chun, J. N., and Youn, Y. C., (2009). Consumer willingness to pay price premium for certified wood products in South Korea, *Journal of Korean Forest Society*, 98(2), 203-211.
- [13] Tikina, A., (2006). *Assessing the Effectiveness of Forest Certification in the US Pacific Northwest and British Columbia, Canada*. Ph.D. Thesis, University of British Columbia, The Faculty of Graduate Studies.
- [14] Priyan, P., Vlosky, R., Dunn, M. A., and Hughes, G., (2008). U.S. Home-center retailer attitudes, perceptions and behaviors regarding forest certification, *Forest Products Journal*, 58(3), 21-25.
- [15] Türkoğlu, T., ve Tolunay, A., (2013). Türkiye’deki orman ürünleri ithalatçısı işletmelerin sertifikalı orman ürünlerine ilişkin görüşleri, *SDÜ Orman Fakültesi Dergisi*, 14, 95-101.
- [16] Balıkcıoğlu, E., ve Dalgıç, B., (2015). Türkiye’de orta gelirli sınıfın profili, Kastamonu Üniversitesi, *Ekonomi, İşletme, Siyaset ve Uluslararası İlişkiler Dergisi*, 1(1), 17-31.

- [17] Durusoy, İ., Türker, M. F., and Başkent, E. Z., (2003). Forest Certification: Turkish Forestry Sector Perspective, *XII World Forestry Congress, Congress Proceedings, A-Forests For People*, Quebec City, Canada, Section A2a.
- [18] Müftüoğlu, G. İ., (2011). *Ormana Dayalı Sektörlerin Dış Ticarete Rekabet Gücü*, Yüksek Lisans Tezi, Düzce Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Orman Mühendisliği Anabilim Dalı.
- [19] Marx, A., (2010). Forest certification as a global environmental governance tool: what is the macro-effectiveness of the forest stewardship council? *Regulation & Governance Journal*, 4, 408-434.
- [20] TOBB, (2012). *2011 Türkiye Orman Ürünleri Meclisi Sektör Raporu*, ISBN: 978-605-137-188-7 TOBB Yayın Sıra No: 2012/172, Ankara.
- [21] Chen, J., and Innes, J. L., (2013). The implications of new forest tenure reforms and forestry property markets for sustainable forest management and forest certification in China, *Journal of Environmental Management*, Nov 15, 129, 206-215.
- [22] Schepers, D. H., (2010). Challenges to legitimacy at the Forest Stewardship Council, *Journal of Business Ethics*, 92, 279-290.
- [23] Tuppur, A., Puumalainen, K., and Toppinen, A., (2015). Forest certification and ISO 14001: current state and motivation in forest companies, *Business Strategy and the Environment*, 25, 355-368.
- [24] Fischer, C., Aguilar F. X., Jawahar, P., and Sedjo R., (2005). *Forest Certification: Toward Common Standards*. Discussion pap., Resources for the Future, Washington DC.
- [25] Aguilar, F. X., (2008). Differentiating region-specific principles and informing consumers: why there should be a two-label forest product certification structure, *Journal of Forestry*, 106(4), 234-235.